

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp Rzecznika Praw Dziecka	13
Rozdział I	
Dziecko jako szczególnie chroniony podmiot praw człowieka.....	17
1. Specyfika korzystania przez dziecko z należnych mu praw.....	17
1.1. Zasada dobra dziecka w kontekście rodzinnego wymiaru praw dziecka.....	17
1.1.1. Wnioski wstępne.....	17
1.1.2. Standardy uniwersalne	20
1.1.3. Stanowisko Komitetu Ministrów Rady Europy.....	21
1.1.4. Inne wybrane standardy Rady Europy	23
1.1.5. Stanowisko Komitetu Praw Dziecka ONZ.....	25
1.2. Zasada niedyskryminacji dziecka.....	28
2. Korzystanie przez dziecko ze standardów praw człowieka	34
2.1. Uwagi wstępne.....	34
2.2. Unormowania <i>expressis verbis</i> poświęcone dzieciom.....	34
2.3. Gwarancje praw dziecka w świetle Konwencji o Prawach Dziecka...	37
2.3.1. Uwagi wstępne	37
2.3.2. Prawa obywatelskie i polityczne.....	38
2.3.3. Prawa gospodarcze, socjalne i kulturalne	41

2.3.4. Konwencja o prawach dziecka wobec sytuacji nadzwyczajnych – wstępne zagadnienia.....	43
---	----

Rozdział II

Ochrona praw dziecka w kontekście derogacji zobowiązań państw	45
1. Zasada pełnego przestrzegania praw człowieka.....	45
2. W poszukiwaniu właściwego znaczenia pojęcia	53
„derogacji zobowiązań”	53
3. Rekonstrukcja wybranych testów dopuszczalności derogacji zobowiązań.....	62
3.1. Kryterium „niebezpieczeństwa publicznego zagrażającego życiu narodu”.....	62
3.2. Wymogi sytuacji jako kryterium charakteru i zakresu dopuszczalności środków derogacyjnych.....	66
3.3. Kryterium zgodności środków derogacyjnych z innymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego	71
4. Dylematy włączenia praw dziecka do katalogu praw niederegowalnych....	73

Rozdział III

Ochrona wybranych praw obywatelskich i politycznych dziecka w sytuacjach nadzwyczajnych.....	78
1. Analiza gwarancji ochronnych prawa dziecka do życia.....	78
1.1. Gwarancje prawa do życia na tle ogólnych standardów ochrony praw człowieka	78
1.2. Stanowisko Komitetu Praw Dziecka ONZ	81
1.3. Ochrona prawa do życia w sytuacjach nadzwyczajnych w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	85

2. Zakaz tortur, niehumanitarnego, poniżającego traktowania albo karania jako prawo dziecka w sytuacji nadzwyczajnej	90
2.1. Zakaz tortur w świetle międzynarodowych standardów ochrony praw człowieka	90
2.2. Stanowisko Komitetu Praw Dziecka ONZ	92
2.3. Wnioski na tle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	99
2.4. Prawa dziecka wchodzącego w konflikt z prawem – wybrane zagadnienia	103
2.4.1. Stypulacja Konwencji o prawach dziecka	103
2.4.2. Stanowisko Komitetu Praw Dziecka ONZ	106
2.4.3. Uwagi końcowe	111
3. Ochrona wolności dziecka do posiadania poglądów, a także wyrażania opinii na tle sytuacji nadzwyczajnych	112
3.1. Prawo do posiadania poglądów oraz ekspresji na tle standardów prawa międzynarodowego praw człowieka	112
3.2. Stanowisko Komitetu Praw Dziecka ONZ	116
3.3. Wnioski końcowe	122

Rozdział IV

Ochrona wybranych praw ekonomicznych, socjalnych i kulturalnych dziecka w kontekście derogacji	123
1. Gwarancje prawa dziecka do edukacji w prawie międzynarodowym	123
1.1. System międzynarodowo chronionych praw człowieka	123
1.2. Gwarancje prawa do nauki na tle Konwencji o prawach dziecka i stanowiska Komitetu Praw Dziecka ONZ	127
1.3. Konkluzje na tle międzynarodowego <i>soft-law</i>	132

1.4. Orzecznictwo ETPC na tle naruszeń prawa do edukacji.....	134
1.5. Wnioski końcowe	140
2. Prawo dziecka do ochrony zdrowia w sytuacji nadzwyczajnej	142
2.1. Standardy prawa dziecka do zdrowia na tle prawa międzynarodowego	142
2.2. Stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.....	144
2.3. Stanowisko Komitetu Praw Dziecka ONZ	148
2.4. Wnioski końcowe	159

Rozdział V

Ochrona wybranych kategorii dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych

1. Dzieci będące uchodźcami oraz dzieci pozbawione opieki pozostające poza krajem swego pochodzenia	160
1.1. Wstęp.....	160
1.2. Standardy Konwencji o Prawach Dziecka oraz standardy uniwersalne	162
1.3. Stanowisko Komitetu Praw Dziecka ONZ	166
1.3.1. W sferze zobowiązań prawnych oraz implementacji standardów międzynarodowych	168
1.3.2. W sferze realizacji zasady niedyskryminacji dziecka	169
1.3.3. W kontekście najlepszego interesu dziecka.....	169
1.3.4. W kontekście prawa do życia, przeżycia oraz rozwoju	171
1.3.5. W sferze przestrzegania zasady <i>non-refoulement</i>	172
1.3.6. W kontekście pozostałych zobowiązań w sferze przeciwdziałania rekrutacji dzieci do oddziałów zbrojnych oraz ochrony przed skutkami wojny.....	173
1.3.7. W sferze obowiązku połączenia dziecka z rodziną oraz prawa dziecka do rodziny.....	174

1.3.8. Ochrona dzieci będących uchodźcami wewnętrznymi w sytuacjach nadzwyczajnych	176
2. Ochrona dzieci z niepełnosprawnością w sytuacjach nadzwyczajnych ...	181
2.1. Standardy prawa międzynarodowego	181
2.2. Stanowisko Komitetu Praw Dziecka ONZ	183

Rozdział VI

Ochrona praw dziecka w międzynarodowym

prawie humanitarnym	186
1. Wstęp	186
2. Rekonstrukcja praw dziecka w konflikcie zbrojnym na tle Konwencji genewskich z 1949 roku	187
3. Postępowość Protokołów dodatkowych do konwencji genewskich w zakresie gwarancji na rzecz praw dziecka	191
4. Dzieci jako ofiary zbrodni ludobójstwa	194
5. Udział dzieci w zbrodniach wojennych i zbrodniach przeciwko ludzkości	203
6. Ewolucja norm zakazujących rekrutacji dzieci do oddziałów zbrojnych z perspektywy prawa międzynarodowego praw człowieka	209
7. Rekrutacja dzieci do oddziałów zbrojnych jako wyzwanie dla międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości	223
8. Podsumowanie	230

Rozdział VII

Wnioski <i>de lege ferenda</i>	232
1. W kwestii potrzeby holistycznej wykładni praw dziecka oraz implementacji stanowiska Komitetu Praw Dziecka ONZ	232

2. W kontekście koncepcji o niederogowalności praw dziecka	233
3. W kontekście specyfiki korzystania przez dziecko z jego podstawowych praw i wolności	234
4. W kontekście koncepcji „uprzywilejowanego kombatanta” w stosunku do dziecka biorącego udział w konflikcie zbrojnym	236
5. W kontekście orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach dotyczących naruszeń fundamentalnych praw dziecka w sytuacjach nadzwyczajnych	238

Bibliografia	241
I. Umowy międzynarodowe	241
II. Dokumenty organów międzynarodowych	243
III. Orzecznictwo	248
IV. Literatura	251